

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

Nouryon Salt B.V.
Van Asch van Wijckstraat 53
3811 LP Amersfoort

Datum 4-6-2021
Betreft Advies reikwijdte en detailniveau milieueffectrapportage project
Zoutwinning Haaksbergen

Geachte heer/mevrouw,

Op 9 december 2020 is door Nouryon Salt B.V. een mededeling voornemen milieueffectrapportage 'Zoutwinning Haaksbergen' (hierna: de Mededeling) ingediend bij het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat.

Nouryon Salt B.V. produceert en verkoopt zoutproducten, die worden gewonnen uit ondergrondse zoutvoorraden. Sinds 1918 wordt in Twente zout gewonnen. De zoutwinning is gestart door een voorganger van AkzoNobel (de rechtsvoorganger van Nouryon Salt B.V.) en is begonnen in Boekelo. Vanaf 1933 is het wingebied verplaatst naar de omgeving van Hengelo en Enschede. Het zout wordt gewonnen uit een ondergronds zoutpakket door middel van oplosmijnbouw. Dit houdt in dat water in de ondergrondse zoutlaag geïnjecteerd wordt, waardoor het zout oplost en er een ondergrondse holte (caverne) ontstaat. De gewonnen pekkel wordt via buisleidingen van de zoutwinningslocaties naar de zoutfabriek in Hengelo getransporteerd waar de pekkel door indamping wordt verwerkt tot zout.

Het voornemen in de Mededeling richt zich op de aanleg en de exploitatie van nieuwe locaties voor het winnen van zout uit de ondergrond ten noordwesten van Haaksbergen en strekt zich uit richting Sint Isidorushoeve. Aanleiding van het voornemen van Nouryon om nieuwe winlocaties aan te leggen, is dat de hoeveelheid winbaar zout wat thans wordt gewonnen, onvoldoende is om de productie van zout door de zoutfabriek te Hengelo op termijn nog te kunnen continueren.

Door Nouryon is in 2011 een proefboring gedaan in het gebied Haaksbergen waarmee de aanwezigheid van een winbare zoutlaag is aangetoond. Op 7 juni 2012 is door het ministerie van Economische Zaken een winningsvergunning afgegeven (kenmerk: DGETM-EM/12044124). De winningsvergunning is een marktordenende vergunning. Voordat tot de voorgenomen zoutwinning kan worden overgegaan is op grond van de Mijnbouwwet instemming vereist op een (geactualiseerd) winningsplan en op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) een omgevingsvergunning.

**Directoraat-generaal Klimaat
en Energie**

Bezoekadres

Bezu denhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)

F 070 378 6100 (algemeen)

www.rijksoverheid.nl/ezk

Behandeld door

@minez.knl

Ons kenmerk

DGKE / 21082198

Uw kenmerk

Bijlagen

Bijlage 1 – ontvangen adviezen

Bijlage 2 – zienswijzebundel

(geanonimiseerd)

Bijlage 3 – antwoordnota

zienswijzen

De Mededeling voor het project bevat de onderzoeksopzet voor het toekomstig milieueffectrapport. Hierin staat beschreven hoe het milieuonderzoek wordt uitgevoerd en hoe dit in het MER moet worden opgenomen. Gelet op artikel 7:27 van de Wet Milieubeheer (Wm), onder het 8^e lid, stelt het bevoegd gezag een advies, reikwijdte en detailniveau vast.

Kenmerken van het project

De Mededeling ziet op de winning van pekels uit de ondergrond in de gemeente Haaksbergen richting Sint Isidorushoeve waarmee twaalf zoutcavernes zullen worden gerealiseerd. Het project bevat de volgende onderdelen:

- Aanleg en gebruik van twaalf zoutwinningslocaties. Dit betreffen de locaties op maaiveld vanaf waar de zoutlaag in de ondergrond wordt aangeboord;
- Ontwikkeling van de zoutcavernes door het boren van twaalf winningsputten, de aanleg van de faciliteiten voor zoutproductie en de uitloging van de cavernes;
- Aanleg en gebruik van de buisleidingen en een pompstation ten behoeve van transport van water en pekels van en naar de zoutwinningslocaties. De mogelijke tracés van de transportleidingen zijn weergegeven op de kaart in bijlage 1 van de Mededeling. De beoogde locatie van het pompstation is het bedrijventerrein Stepelerveld, te Haaksbergen.

De m.e.r.-plichtige activiteit

In de bijlage bij het Besluit milieueffectrapportage zijn de plannen en besluiten genoemd, waarvoor een m.e.r.-procedure verplicht is (C-lijst) of waarvoor een m.e.r.-beoordelingsprocedure geldt (D-lijst). De voorgenomen activiteit van Nouryon valt onder de volgende categorie uit het Besluit m.e.r.:

- Categorie D17.2: Diepboringen, waaronder boringen naar aardgas.

Ingevolge artikel 7.16, eerste lid, van de Wm, dient degene die een activiteit wil ondernemen, dat is aangewezen in het Besluit milieueffectrapportage, dat voornemen schriftelijk mee te delen aan het bevoegd gezag.

Op grond van artikel 7.16, vijfde lid, van de Wm, kan degene die de activiteit wil ondernemen, bij een mededeling als bedoeld in het eerste lid verklaren dat hij bij de voorbereiding van het besluit een milieueffectrapport maakt.

Voor het oprichten van de zoutwinningslocaties, het uitvoeren van diepboringen, het uitloggen van de cavernes en het aanleggen van pijpleidingen en een pompstation zijn vergunningen benodigd van de Minister van Economische Zaken en Klimaat. Om de zoutwinning te realiseren is een vergunning op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) vereist. Ook de wijziging van het ruimtelijk kader om de activiteit mogelijk te maken, wordt met de omgevingsvergunning (activiteit buitenplannen afwijken) aangevraagd. Ter voorbereiding op de vergunningprocedure wordt een milieueffectrapport (MER) opgesteld om de potentiële effecten op het milieu gedegen en integraal te onderzoeken.

Binnen vijf kilometer van de voorgenomen zoutwinningslocaties ligt het Natura 2000-gebied 'Buurserzand & Haaksbergervveen'. Voor het project dient

derhalve ook een Passende Beoordeling te worden opgesteld in het kader van de Wet natuurbescherming.

Uitgebreide voorbereidingsprocedure

Op deze m.e.r.-procedure is de uitgebreide procedure van toepassing (paragraaf 7.9 van de Wet milieubeheer).

Van de ingediende Mededeling en bijbehorende bijlagen is kennisgegeven in de Staatscourant op 20 januari 2021 en in de bladen 'Hengelo's Weekblad', 'Huis aan Huis' en 'Rond Haaksbergen' op respectievelijk 19, 20 en 21 januari 2021. De stukken hebben ter inzage gelegen op het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en waren digitaal raadpleegbaar via www.mijnbouwvergunningen.nl/zoutwinninghaaksbergen.

Er zijn in totaal tien zienswijzen ontvangen.

Ontvangen zienswijzen en adviezen

De Commissie m.e.r., het Ministerie van LNV, het Staatstoezicht op de Mijnen, de provincie Overijssel, de gemeenten Haaksbergen, Hengelo en Enschede en het Waterschap Vechtstromen zijn in de gelegenheid gesteld te adviseren inzake de reikwijdte en het detailniveau van het op te stellen MER. De ontvangen adviezen zijn opgenomen in bijlage 1 – ontvangen adviezen.

De ontvangen zienswijzen zijn opgenomen in bijlage 2 – zienswijzebundel. In mijn aanwijzingen die ik in deze Notitie Reikwijdte Detailniveau (NRD) aan Nouryon meegeef, heb ik rekening gehouden met de ontvangen adviezen en zienswijzen. De zienswijzen zijn beantwoord in bijbehorende antwoordnota (bijlage 3 – antwoordnota zienswijze).

Aanwijzingen voor de MER

In het hiernavolgende deel wordt weergegeven waaraan, buiten hetgeen reeds is aangegeven in de Mededeling, in de MER (extra) aandacht moet worden besteed.

Projectscope – aantal cavernes

Uit de Mededeling blijkt dat het project zich richt op het ontwikkelen van twaalf cavernes nabij Haaksbergen. In de Mededeling is aanvullend de volgende toelichting opgenomen:

"Na de periode van zoutwinning uit deze 12 cavernes is het denkbaar dat een uitbreiding van de zoutwinning plaatsvindt door het ontwikkelen van nieuwe cavernes. Mogelijk komen er in de toekomst 24 cavernes bij, die per groep van 12 worden ontwikkeld. Op dit moment is onzeker of en wanneer dat gebeurt."

De commissie MER is in haar advies, conform de Mededeling, uitgegaan van twaalf cavernes. Door de Commissie wordt opgemerkt dat de huidige voorgestelde opzet voor een MER niet ten grondslag kan liggen aan een besluit over extra winputten. Dit uitgangspunt acht ik juist.

In het advies van Sodm wordt aangegeven dat in de MER het "gehele plan" van de zoutwinning dient te worden beschreven. Volgens Sodm gaat het om het totaal

aantal cavernes dat mogelijk wordt ontwikkeld, de verschillende fasen van de zoutwinning, inclusief mogelijk hergebruik, zoals voor ondergrondse energieopslag, en de te verwachten milieueffecten. Ten aanzien van het aantal te ontwikkelen cavernes verwijst Sodm naar de Winningsvergunning van 2012, waarin wordt uitgegaan van in totaal 36 cavernes en geeft aan dat de keuzes die voor de eerste twaalf cavernes worden gemaakt, bijvoorbeeld ten aanzien van de locaties en hoogten van de cavernes, van invloed zijn op de mogelijkheden voor de ontwikkeling van toekomstige cavernes.

Met betrekking tot de vraag of een bepaalde activiteit al dan niet onderdeel uitmaakt van een project, en dus moet worden beschreven in een MER en waarvan de effecten moeten worden onderzocht, is van belang of die activiteit thans al voorzienbaar is. In de Mededeling wordt hierover opgemerkt dat op dit moment onzeker is *of* en *wanneer* de bedoelde 24 cavernes zullen worden ontwikkeld. Voor de vraag of de aanleg van deze cavernes voorzienbaar zijn, is van belang wat de door Nouryon beoogde hoeveelheid te winnen pekels is en hoelang daarmee in de behoefte van de zoutfabriek kan worden voorzien voor de productie van steenzout. Dit laatste kan ik niet opmaken uit de Mededeling. Wel is in paragraaf 3.6 aangegeven dat de voltooiing van de laatste (drie) cavernes (uitlogingsfase) is gepland in 2043 en het zodoende gaat om een project met een lange uitvoeringstermijn.

Gelet op het voorgaande concludeer ik dat de MER een toelichting dient te omvatten van de beoogde hoeveelheid te winnen pekels en hoe dit project (eventueel in combinatie met andere winlocaties) in de behoefte van de zoutfabriek zal voorzien voor een aannemelijke periode. De onderzoeksopzet voor de MER met betrekking tot het aantal te realiseren cavernes, en de onderzoeken naar de milieueffecten, dient aan te sluiten op deze onderbouwing.

Projectscope – levenscyclus

SodM adviseert in het MER de gehele levenscyclus van de zoutcavernes te beschrijven, inclusief de mogelijke kansen voor hergebruik van de cavernes voor bijvoorbeeld opslag van gasvormige energiedragers, de fase van abandonnering en de nazorgfase.

Zowel tijdens de aanleg- en winningsfase als bij de abandonnering- en nazorgfase dienen de integriteit en stabiliteit van cavernes te zijn geborgd. In lijn met het advies van SodM verzoek ik Nouryon voor de fasen voor, tijdens en na afloop van de zoutwinning de milieueffecten te beschrijven en aan te geven welke mitigerende maatregelen worden genomen. Met betrekking tot de abandonnerings- en nazorgfase wordt specifiek gevraagd in te gaan op het risico van uitstroom van pekels en hulpstoffen uit een caverne.

Ten aanzien van eventueel hergebruik van de cavernes is in de Mededeling aangegeven dat er in de toekomst na de zoutwinning onderzoek kan worden gedaan of één of meerdere cavernes een nieuwe functie kunnen krijgen. Hierbij wordt gedacht aan de opslag van een gas, bijvoorbeeld waterstof.

Omdat er op dit moment nog geen zicht is of de cavernes zullen worden hergebruikt, en zo ja in welke vorm, en welke potentiële effecten dit kan hebben, maakt dit geen onderdeel uit van het voorgenomen project en kan dit in de MER niet als zodanig worden beschreven. Ik adviseer u wel bij de onderbouwing van de locatiekeuze (de afweging van alternatieven en varianten) aan te geven met welke mogelijke nieuwe functies voor de cavernes rekening wordt gehouden en aan te geven of met relatief eenvoudige aanpassingen dergelijke functies mogelijk kunnen worden gemaakt.

Alternatieven en varianten

De Commissie m.e.r. heeft mij geadviseerd dat de keuze voor de winningslocatie Haaksbergen goed in het MER moet worden onderbouwd. Ik kan mij vinden in dit advies.

Nouryon omschrijft in de Mededeling dat in 2010 een verkenning is gedaan naar een drietal gebieden (Burse, Sluiversveld en Haaksbergen) die in aanmerking komen voor de voortzetting van zoutwinning vanuit de zoutfabriek te Hengelo. U wordt verzocht om de toelichting op de locatiekeuze te actualiseren en daarmee inzicht te geven in de onderzochte alternatieven van het project en de varianten binnen de locatie Haaksbergen, vanuit de ligging en eigenschappen van het zout, de winbaarheid en de milieueffecten daarvan. Met alternatieven wordt bedoeld op de winningsgebieden Burse, Sluiversveld en Haaksbergen en met varianten wordt bedoeld op het aantal en de locaties van de winningsputten en de leidingtracés.

Sodm adviseert eveneens dat een actualisatie nodig is van de locatiekeuze uit 2010 en dat dit plaats moet vinden aan de hand van het vigerende beleidskader. Ook vraagt Sodm om toe te lichten of de locatie voordelen heeft in het kader van mogelijk hergebruik van de ontstane cavernes voor bijvoorbeeld ondergrondse energieopslag. Ik kan mij vinden in dit advies. U wordt verzocht hier in het MER rekening mee te houden.

De locatie Burse bevindt zich ten oosten van Haaksbergen rondom het dorp Burse. De MER dient te beschrijven of er belangrijke nadelige milieugevolgen kunnen zijn in Duitsland.

Effecten bodembeweging

De Commissie m.e.r. en het Sodm adviseren dat de MER informatie moet bevatten over de geologische opbouw van het gebied, de integriteit en stabiliteit van de zoutcavernes, mogelijke bodemdalingen en/of bodemtrillingen en alle milieueffecten die daarvan het gevolg zijn, de maatregelen om deze eventuele effecten te voorkomen en de monitoring daarvan, zowel in de periode van winning, abandonnering en nazorg. Sodm merkt hierbij op dat cavernes niet als losstaande objecten dienen te worden beschouwd, maar ook als een cavernesysteem. Reden van deze benadering is dat er mogelijk interactie is tussen de verschillende cavernes. Ik kan mij vinden in deze adviezen. U wordt verzocht de milieueffecten in het MER hierover inzichtelijk te maken.

Voor de volledigheid merk ik op dat de hierboven genoemde aspecten ook afzonderlijk nader dienen te worden uitgewerkt in een winningsplan en dat deze

aspecten aan de hand daarvan worden beoordeeld. Een winningsplan heeft mijn instemming voordat met de zoutwinning kan worden begonnen. Nouryon zal voor dit project een geactualiseerd winningsplan indienen.

Passende beoordeling

In lijn met het advies van het ministerie van LNV en de Commissie m.e.r. dient er een Passende Beoordeling te worden opgesteld in het kader van de Wet natuurbescherming.

Betrekken relevante regelgeving, normen en beleid

De commissie m.e.r. adviseert om een overzicht van het relevante beleidskader op te nemen in de MER. U wordt verzocht om in het MER aan te geven welke wet- en regelgeving en welk beleid relevant is voor de zoutwinning en of het project kan voldoen aan de randvoorwaarden die hieruit voortkomen. Ga daarbij in ieder geval in op Rijks-, provinciaal, en gemeentelijk beleid.

De commissie m.e.r. en Sodm hebben geadviseerd dat rekening moet worden gehouden met de gevolgen van de invoering van de nieuwe Omgevingswet voor dit voornemen. Hierover merk ik op dat in artikel 4.3 van de Invoeringswet en in de artikelen 8.1.4 en 8.1.5 van het Invoeringsbesluit is voorzien in een overgangsrechtelijke situatie voor het geval iemand vóór inwerkingtreding van de Omgevingswet een aanvraag indient. In dat geval zal het thans geldende recht van toepassing blijven totdat het besluit onherroepelijk is.

Naar aanleiding van het advies van de Commissie m.e.r. adviseer ik, aanvullend op bovenstaande:

- Een samenvatting in de MER op te nemen als zelfstandig leesbaar document.
- Aan te geven welke toestemmingen vereist zijn voor het project en wie daarvoor het bevoegde gezag is.
- Een beschrijving op te nemen in de MER van de boorwerkzaamheden, het gebruiksklaar maken van de verschillende winningsputten en het proces van zoutwinning door uitloging (de wijze waarop de gewenste vorm van de cavernes wordt bereikt). Hierbij ingaan op de tijdsplanning en de beheersing van de cavernes op de langere termijn.
- Te beschrijven hoe de verschillende typen leidingen en kabels worden aangelegd en welke invloed dit heeft op de omgeving.
- Aan te geven hoe preventief onderhoud wordt gedaan aan leidingen en putten.
- De bestaande toestand van het milieu in het studiegebied te beschrijven en de te verwachten milieutoestand als gevolg van de 'autonome ontwikkeling' als referentiesituatie voor de te verwachten milieueffecten.
- In algemene zin de keuze van de rekenregels/-modellen toe te lichten en van de gegevens waarmee de milieueffecten van het project worden bepaald.
- Voor geluid en licht aan te geven of en hoe wordt voldaan aan de geldende norm- en grenswaarden. Geef ook aan welke mitigerende maatregelen worden getroffen om overlast in aanleg- en gebruiksfase te beperken.

- De effecten tijdens de aanleg, winning en nazorgfase op het grond- en oppervlaktewatersysteem te beschrijven, met name die als gevolg van de bodemdaling en de aanleg van de leidingen, en of en welke beheersmaatregelen nodig zijn.
- Inzicht te geven in de gevolgen van het voornemen op landschap, cultuurhistorie (waaronder archeologische waarden), en natuur (inclusief beschermde soorten en natuurgebieden zoals EHS en Natura-2000) en de maatregelen om deze gevolgen te verminderen.
- In te gaan op de visueel-, ruimtelijke en landschappelijke inpassing van het project in het bestaande landschap.

Naar aanleiding van het advies van het Staatstoezicht op de Mijnen adviseer ik, aanvullend:

- In het MER een toetsing uitvoeren aan het Landelijk afvalstoffenplan (LAP 3) ten aanzien van het ontstaan en de (eind)verwerking van afvalstoffen, inclusief of er nuttige mogelijkheden voor hergebruik zijn.
- In het MER aan te geven welke alternatieven voor het type en de hoeveelheid te gebruiken afdekvloeistof er mogelijk zijn en waarom gekozen wordt voor een bepaalde methode en (vloeistof).
- In het MER aan te geven wat de risico's zijn van lekkage ter plaatse van putten en leidingtracés en hoe deze worden voorkomen en beperkt.

Naar aanleiding van het advies van de provincie Overijssel adviseer ik, aanvullend:

- Een beschrijving van de Good Salt Mining Practices op te nemen in het MER in relatie tot het voornemen.
- In het MER te betrekken welke maatregelen worden genomen om de nadelige effecten van graafwerkzaamheden te beperken.
- In het MER een stoffenlijst op te nemen ten behoeve van het nulsituatie bodemonderzoek.

Naar aanleiding van het advies van de gemeente Haaksbergen adviseer ik, aanvullend:

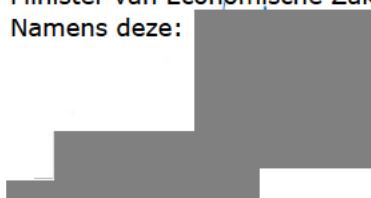
- In het MER bij de verdere uitwerking van de plannen voor het pompstation te Stepelerveld de visie op duurzaamheid van de gemeente Haaksbergen voor dit bedrijventerrein te betrekken.
- In het MER bij de structuurvisie 2030 "Haaksbergen, groenste dorp van Twente" te betrekken
- In het MER inzichtelijk te maken wat de gevolgen zijn van het project voor houtopstand en op welke wijze compensatie gaat plaatsvinden wanneer sprake is van het kappen van bomen en verwijdering van andere houtopstanden.
- In het MER inzichtelijk te maken wat de effecten op bodem en waterhuishouding zijn op het huidige, overwegende agrarische gebruik van het gebied.
- In het MER aandacht te besteden aan mogelijke cumulatie-effecten met andere nabijgelegen projecten, activiteiten die in het gebied reeds plaatsvinden en activiteiten die nog in het gebied gaan plaatsvinden.

Naar aanleiding van het advies van het waterschap Vechtstromen adviseer ik, aanvullend:

- In het MER een uitwerking te geven van de effecten op ondergrondse infrastructuur, denk aan verhoogd risico op persleidingbreuk (RWZI), gasnet en de leidingen van Nouryon zelf.
- In het MER een uitwerking te geven van de effecten op het grondwater, gemalen en andere peilregulerende kunstwerken (door bodemdaling kan het waterschap genoodzaakt zijn om vastgestelde peilen te evalueren en zo nodig peilplannen te actualiseren).
- Naast inzicht te geven in de gevolgen voor de waterkwantiteit in het MER ook een uitwerking geven van de effecten op de waterkwaliteit.
- In het MER inzicht te geven of het project effect heeft op externe veiligheid. Hierbij aangeven wat het risico is van het eventueel vrijkomen van aardgas bij de booractiviteiten.

Alle adviseurs wijzen op het belang van een heldere communicatie door Nouryon naar de omgeving over de zoutwinning. Hoewel communicatie geen milieueffect is dat in het MER wordt beoordeeld, wijs ik erop dat goede, open en transparante communicatie over het project, de van toepassing zijnde vergunningprocedures en de afhandeling van eventuele schades met belanghebbenden en de omgeving noodzakelijk is.

Minister van Economische Zaken en Klimaat,
Namens deze:

MT-lid directie Warmte en Ondergrond

**Directoraat-generaal Klimaat
en Energie**

Bijlage 1 – ontvangen adviezen

Ons kenmerk
DGKE / 21082198

**Directoraat-generaal Klimaat
en Energie**

Ons kenmerk
DGKE / 21082198

Bijlage 2 – zienswijzebundel (geanonimiseerd)

**Directoraat-generaal Klimaat
en Energie**

Bijlage 3 - antwoordnota zienswijzen

Ons kenmerk
DGKE / 21082198